

Олексій Захарченко

●

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ: ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ 1932–1933 рр. В УКРАЇНІ В ПЕРІОД «ГІБРИДНОЇ» ФАЗИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (2014–2022)

●

UKRAINIAN WORLD CONGRESS: RESEARCH AND REMEMBRANCE OF VICTIMS OF THE HOLODOMOR OF 1932-1933 IN UKRAINE DURING THE “HYBRID” PHASE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR (2014–2022)

DOI: 10.58407/litopis.260104

© О. Захарченко, 2026.

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5738-3597>

Метою статті є характеристика діяльності Світового конгресу українців щодо дослідження та вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 рр. в Україні в період «гібридної» фази російсько-української війни (2014–2022) крізь призму річних звітів та збірників звітів СКУ за відповідні роки. *Методологічну основу* дослідження становлять системний підхід, принципи історизму, наукової об'єктивності та всебічності, методи аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, критики джерел, проблемно-хронологічний та проблемно-тематичний методи. *Наукова новизна* полягає в тому, що вперше проаналізовано діяльність СКУ в справі дослідження й ушанування жертв Голодомору 1932–1933 рр. в Україні у 2014–2022 рр. Зроблено **висновок**, що впродовж «гібридної» фази російсько-української війни, коли Світовий конгрес українців та Україна зосередилися на співпраці у вирішенні нагальних потреб у протистоянні російській агресії, СКУ не припиняв приділяти увагу одній з основних своїх засад – інформуванню міжнародного співтовариства про Голодомор 1932–1933 рр. в Україні та визнанню його актом геноциду українського народу, активно співпрацюючи в цій справі з державними та громадськими інституціями України, міжнародними організаціями, урядами й парламентами різних країн.

Ключові слова: Голодомор 1932–1933 рр., зарубіжні українці, Світовий конгрес українців, українська діаспора.

●

The purpose of the study is to characterise activities of the Ukrainian world congress in researching and commemorating victims of the Holodomor of 1932–1933 in Ukraine during the “hybrid” phase of the Russian-Ukrainian war (2014–2022) through the lens of UWC annual reports and collections of reports for the respective years. *The methodological basis* of the study consists of a systematic approach, principles of historicism, scientific objectivity and comprehensiveness were applied, methods such as analysis, synthesis, comparison, generalisation, problematic-chronological, problematic-thematic and source criticism. *Scientific novelty* is that for the first time, the article analyses activities of the UWC in researching and commemorating victims of the Holodomor of 1932–1933 in Ukraine in 2014–2022. **Conclusion** were made that during the “hybrid” phase of the Russian-Ukrainian war, when the Ukrainian world congress and Ukraine focused on cooperation in addressing the urgent needs of countering Russian aggression, the UWC continued to pay attention to one of its main principles – informing the international community about the Holodomor of 1932–1933 in Ukraine and recognising it as an act of genocide, in Ukraine and its recognition as an act of genocide against the Ukrainian people, actively cooperating in this endeavour with state and civic institutions of Ukraine, international organisations, governments and parliaments of various countries.

Key words: Holodomor of 1932–1933, Ukrainians abroad, Ukrainian world congress, Ukrainian diaspora.

Голодомор 1932–1933 рр. в Україні – трагічна сторінка в історії нашої держави, коли померло декілька мільйонів українців. Проблема Голодомору як геноциду українського народу була порушена на міжнародному рівні вже близько 90 років тому українською еміграцією, яка намагалася поширити інформацію про трагедію в міжнародних організаціях (Ліга націй, Міжнародне товариство Червоного Хреста), серед відомих політичних

(Й. Мовінкель, Р. Макдональд, М. Губер) і релігійних діячів (А. Шептицький), в українській емігрантській періодиці (паризький тижневик «Тризуб»). Поодинокі публікації про трагедію траплялися й на сторінках зарубіжної преси (*Le Figaro*, *The Times*, *The Guardian*, *The New York Times*). Проте ні світові лідери, ні широка громадськість не повірили в штучність голоду в «країні робітників і селян». Питання Голодомору порушувалося українською еміграцією й після Другої світової війни. Згодом до цих акцій долучився й Світовий конгрес українців (СКУ), який у 1967–1993 рр. мав іншу назву – «Світовий Конгрес Вільних Українців» (СКВУ). Серед порушених ним питань були інформування світового співтовариства про Голодомор 1932–1933 рр. та міжнародне визнання його як акту геноциду¹.

В українській історіографії проблема Голодомору 1932–1933 рр. в Україні знайшла широке висвітлення як на рівні монографій, дисертаційних робіт, так і публікацій у науковій періодиці. Побачило світ багато збірників документів та спогадів тих, хто пережив цю трагедію. Меншою мірою вона розкрита в працях щодо участі української еміграції та зарубіжного українства в поширенні інформації про національну трагедію. У кількох публікаціях йдеться про висвітлення проблеми Голодомору українською політичною еміграцією міжвоєнного періоду², зарубіжним українством взагалі в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.³ та українською діаспорою в США зокрема⁴, українською пресою Північної Америки⁵. У деяких із них згадуються акції в цій справі й СКВУ / СКУ. Спеціальних розвідок про роль СКУ в поширенні інформації про національну трагедію українців поки що немає. Тому метою автора є схарактеризувати діяльність Світового конгресу українців щодо дослідження та вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 рр. в Україні в період «гібридної» фази російсько-української війни (2014–2022) крізь призму річних звітів та збірників звітів СКУ за відповідні роки. У цій роботі автор характеризує діяльність центральних структур СКУ – ексекутивного комітету, представництв СКУ в ООН, Україні та Брюсселі та рад і комісій СКУ. Заходи ж у цій справі членів СКУ (українські крайові центральні репрезентації, світові надбудови українських крайових організацій, українські крайові організації й асоційовані організації) потребують окремого дослідження.

У період «гібридної» фази російсько-української війни СКУ очолювали Євген Чолій (2008–2018) та Павло Грод (з 2018 р.). У структурі СКУ того часу діяли 12 рад і комісій, зокрема Міжнародний координаційний комітет у справі Голодомору. До своєї смерті у 2024 р. його очолював генеральний секретар СКУ (2008–2018) та 1-й віцепрезидент СКУ (2018–2024) Стефан Романів (1955–2024). Питання Голодомору було порушене на конгресах, річних зборах СКУ, тематичних круглих столах, а також місіями СКУ при ООН (Нью-Йорк), в Україні (Київ) та зі зв'язків із міжнародними організаціями в Брюсселі.

Важливим джерелом розвідки є річні збори та збірники звітів СКУ за 5 років. Вони мають певну структуру й у багатьох розділах містять інформацію про Голодомор та його дослідження. У період «гібридної» фази російсько-української війни відбувся лише один конгрес (скликається раз на 5 років) – XI Світовий конгрес українців (Київ, 24–27 листопада 2018 р.). Його матеріали зі звітами за 2013–2018 рр. були опубліковані окремою збіркою. У її першому розділі «Про Світовий Конгрес Українців» подана загальна інформація про СКУ, його основні цілі й завдання, структуру й мережу, сучасну діяльність і співпрацю з різноманітними організаціями зарубіжного українства, державними, релігійними та громадськими інституціями України. Із цієї інформації випливає, що постійні ради й комісії СКУ активно займалися справами, що відіграють визначальну роль у житті українського суспільства. Одна з таких справ – поінформування світового співтовариства про Голодомор. Одним із напрямків сучасної діяльності СКУ є визнання Голодомору 1932–1933 рр. геноцидом українського народу⁶.

¹ Річні загальні збори Світового Конгресу Українців. Збірник звітів. 25–27 серпня 2016 р. Київ–Торонто: СКУ, 2016. С. 40.

² Піскун В. Українська політична еміграція і голодомори. *Три голодомори в Україні в ХХ ст.: погляд із сьогодення: матеріали міжнар. наук. конф.* Київ: Українська Видавнича Спілка, 2003. С. 252–268; Власенко В. Проблема Голодомору 1932–1933 рр. в Україні на сторінках паризького «Тризуба». *Сумська старовина*. 2007. № 21–22. С. 176–194.

³ Недужко Ю. Діяльність закордонних українців щодо дослідження Голодомору 1932–1933 рр. в Україні та вшанування пам'яті жертв трагедії (середина 80 – початок 90-х років ХХ ст.). *Мандрівець*. 2008. № 5. С. 13–19; Недужко Ю.В. Українська діаспора та увічнення пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років в Україні. *Development of Countries in Asia, Africa and Europe: Past, Present and Future. The VIII International Academic Congress (Republic of Korea, Seoul, 3–5 November 2015)*. Vol. III. Seoul: Seoul National University Press, 2016. Р. 408–427.

⁴ Гомотюк О., Недошитко І. Діяльність української діаспори США у висвітленні Голодомору. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка*. 2021. № 2. С. 19–29.

⁵ Ковальчук О.О., Марусик Т.В. Голодомор 1932–1933 рр. в УСРР і українська діаспора Північної Америки. Чернівці: Наші книги, 2010. 224 с.

⁶ XI Світовий Конгрес Українців. 24–27 листопада 2018 р. Київ, Україна. Звіти 2013–2018. Торонто: СКУ, 2018. С. 5. URL: <https://www.ukrainianworldcongress.org/wp-content/uploads/2022/06/2018-knyzhka-zvitiv-xi-sku.pdf>.

У звіті за період від 23 серпня 2013 р. до 21 листопада 2018 р. Є. Чолій наголосив на тому, що визнання Голодомору геноцидом українського народу було одним із пріоритетних напрямків основної діяльності СКУ⁷. У 2014 р. Президент СКУ також порушив питання про співпрацю щодо міжнародного визнання Голодомору геноцидом українського народу перед владними структурами України⁸. Є. Чолій у справі консолідації та розвитку українських громад у діаспорі стверджував, що підтримував втілення в життя акцій СКУ історичного характеру, зокрема й відзначення на світовому рівні річниць Голодомору, під час подорожей відвідував українські церкви, школи, бібліотеки, музеї, друкарні, пам'ятні місця та брав участь у різних громадських заходах, зокрема з нагоди річниць Голодомору⁹.

Окремий розділ звіту Президент СКУ присвятив темі Голодомору. Він навів перелік країн (17), які визнали Голодомор геноцидом українського народу. Важливою подією, на його думку, було ухвалення такого рішення Урядом Португалії у 2017 р. та Сенатом США у 2018 р. До вирішення цього питання доклали зусиль і складові організації СКУ в цих країнах. Президент СКУ постійно долучався до заходів на тему Голодомору, зокрема виступав на прем'єрі художнього фільму про Голодомор «Гіркі жнива» (Канада), посвяченні Меморіалу жертвам Голодомору (Вашингтон), різних державних заходах до 85-ї річниці Голодомору в Україні, брав участь у сесії на тему Голодомору в Парламенті Угорщини, науковій конференції «Незнана європейська історія. 85-ті роковини Голодомору 1932–1933 рр.» (Дюссельдорф) та спонукав українців діаспори якнайширше інформувати про Голодомор у країнах проживання¹⁰.

Тема Голодомору відображена й у звіті 1-го заступника (віцепрезидента) Президента СКУ Ярослави Хортяні за 2014–2018 рр. У листопаді 2014 р. вона взяла участь у відзначенні 82-ї річниці Голодомору в Будапешті та Чоморі. 2 лютого 2016 р. виголосила доповідь «Голодомори в Україні як метод сталінського терору» на міжнародній науковій конференції «Геноциди в Європі ХХ ст.» в Сегедському інституті ім. Ференца Галя (Угорщина), у якій розповіла про роботу СКУ щодо визнання світовою спільнотою Голодомору в Україні 1932–1933 рр. геноцидом проти української нації. У листопаді 2016 р. разом із Прем'єр-міністром України В. Гройсманом під час його офіційного візиту до Угорщини взяла участь у жалобній церемонії біля пам'ятного знака жертвам Голодомору 1932–1933 рр. У грудні 2016 р. була присутня на традиційній річній зустрічі з Президентом Угорщини Я. Адером, на якій поінформувала його про українську громаду Угорщини. Президент наголосив на важливості донесення до угорського суспільства правди про Голодомор 1932–1933 рр. в Україні. У листопаді 2017 р. виступила на сесії Парламенту Угорщини з промовою з нагоди 85-ї річниці Голодомору¹¹.

У звіті директора Представництва СКУ в Україні С. Касянчука окремий блок був присвячений темі Голодомору. Доповідач зазначив, що брав постійну участь у засіданнях різноманітних організаційних комітетів: із питань підготовки будівництва другої черги Національного музею «Меморіал жертв Голодомору», проведення Міжнародного наукового форуму до 85-х роковин Голодомору 1932–1933 рр., меморіального засідання Верховної Ради України щодо міжнародного визнання Голодомору як злочину геноциду. Координував свою діяльність з Українським інститутом національної пам'яті та Громадським Комітетом щодо розробки та реалізації плану заходів до 85-ї річниці Голодомору 1932–1933 рр. в Україні. Представництво співпрацювало з МЗС України щодо проведення міжнародної акції «Запали свічку пам'яті» у 80 країнах світу (вересень – листопад 2018 р.) та сприяло поширенню першого англомовного художнього фільму про Голодомор «Гіркі жнива» (*Bitter Harvest*) у світі та в Україні¹².

У звіті Світової комісії з відзначення 50-річчя СКУ зазначено, що в межах просвітницьких проєктів у 2018 р. було також створено окрему виставку про вшанування жертв Голодомору 1932–1933 рр. «Україна пам'ятає – світ визнає», що демонструвалася у Львові, Вінниці та Кам'янці-Подільському¹³.

Окремі ради й комісії СКУ торкалися теми Голодомору. Голова Світової координаційної виховно-освітньої ради Оксана Вінницька-Юсипович повідомила про здійснення таких заходів: поширення серед членів мережі СКУ інформації щодо нових досліджень Голодомору, введення до навчальних планів усіх державних систем освіти, де проживає діаспора, тем про Голодомор, розробка сучасних навчально-виховних матеріалів («Аналіз

⁷ XI Світовий Конгрес Українців. 24–27 листопада 2018 р. С. 40.

⁸ Там само. С. 55.

⁹ Там само. С. 68–69.

¹⁰ Там само. С. 75.

¹¹ Там само. С. 87, 91–92.

¹² Там само. С. 117.

¹³ Там само. С. 136.

фотографій дітей 1930-х рр. в Україні», «Голодомор: Зернятко надії», «Візуалізація Голодомору» тощо)¹⁴.

Голова Світової ради культури СКУ Анна Кисіль поінформувала про свою роботу у 2017–2018 рр. у складі комітету з відкриття пам'ятника жертвам Голодомору 1932–1933 рр. в Торонто на *Prince's Gate at Exhibition Place* (скульптор – П. Дроздовський)¹⁵.

Голова Світової ради засобів інформації СКУ Ірина Мицак зазначила, що в 2018 р. особливого поширення набула тема Голодомору у зв'язку з 85-ми роковинами трагедії. З ініціативи СКУ та за підтримки й партнерства МЗС України, Українського інституту національної пам'яті та Національного музею «Меморіал жертв Голодомору» була організована акція «Запали свічку пам'яті». Для цього був створений спеціальний вебсайт (www.holodomor85.com), який містив інформацію про кожний такий поминальний захід у світі. Інформація про акцію поширювалася й у соціальних мережах («Фейсбук», «Твітер» та «Інстаграм»). Спеціально був створений фільм про цю акцію, який демонструвався у День пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 рр. в Україні¹⁶.

Але найбільш ґрунтовну інформацію про вшанування пам'яті жертв Голодомору та дослідження трагедії містив звіт членів Міжнародного координаційного комітету СКУ у справі Голодомору Стефана Романіва, Ірини Мицак, Михайла Савківа та Сергія Касянчука. У ньому зазначалося, що в 2014–2018 рр. Комітет СКУ тісно співпрацював з Адміністрацією Президента, Урядом, Українським інститутом національної пам'яті, Музеєм Голодомору та Постійним представником України в ООН Володимиром Єльченком. Були здійснені такі заходи:

- акція «Запали свічку пам'яті» (з 1 вересня до 24 листопада 2018 р.);
- створення групи «Нащадки жертв Голодомору» з метою гідного вшанування жертв і свідків Голодомору, визнання цього геноциду міжнародним співтовариством, передачі історії про трагедію майбутнім поколінням;
- науковий симпозіум (23–24 листопада 2018 р., «Український дім» в Києві);
- меморіальне засідання Верховної Ради України, присвячене вшануванню пам'яті жертв Голодомору;
- мистецька акція – реквієм у Національній опері України;
- міжнародний форум «Україна пам'ятає – світ визнає!»;
- загальнодержавні акції щодо вшанування жертв Голодомору: піша хода від «Мистецького арсеналу» до Національного музею «Меморіал жертв Голодомору», церемонії державних жалобних заходів;
- участь у добудові Музею голодомору в Києві;
- створення Міжнародного благодійного фонду розвитку Меморіалу жертв Голодомору;
- сприяння у відкритті в багатьох країнах пам'ятників жертвам Голодомору;
- пропозиція створити (на державному рівні) Інститут Голодомору¹⁷.

У річних звітах СКУ за 2016–2018 рр. були подані доповнення й уточнення інформації про Голодомор в Україні, які не увійшли до звіту XI Світового Конгресу Українців. Так, у звіті за 2016 р. С. Романів конкретизував ті державні й громадські інституції України та зарубіжжя, із якими Міжнародний координаційний комітет у справі Голодомору співпрацював – міністерства закордонних справ, економічного розвитку й торгівлі, інформаційної політики, освіти й науки України, комітет у закордонних справах Верховної Ради України, держконцерн «Укроборонпром», Українська всесвітня координаційна рада, голова Тернопільської обласної державної адміністрації С. Барна, ректор Дипломатичної академії України М. Кулінич, Посол Австралії в Україні Д. Траппетт, голова Генеральної ради Євразійського єврейського конгресу Й. Зісельс, бізнесові структури та громадські організації¹⁸. У річному звіті СКУ за 2017 р. Є. Чолій докладно розповів про зустрічі з високопосадовцями Греції, Італії, Іспанії та Португалії щодо визнання цими країнами Голодомору як геноциду українського народу¹⁹.

Проблема дослідження Голодомору та вшанування його жертв була актуальною й після XI Світового конгресу українців. У 2019–2021 рр. СКУ і далі виступав за інформування світового співтовариства про Голодомор та визнання його геноцидом українського народу. Про це свідчать звіти про річні збори СКУ за відповідні роки. У звіті за листопад

¹⁴ XI Світовий Конгрес Українців. 24–27 листопада 2018 р. С. 155–160.

¹⁵ Там само. С. 167.

¹⁶ Там само. С. 187.

¹⁷ Там само. С. 171–172.

¹⁸ Річні загальні збори Світового Конгресу Українців. Збірник звітів. 25–27 серпня 2016 р. Київ–Торонто: СКУ, 2016. С. 70. URL: https://www.ukrainianworldcongress.org/wp-content/uploads/2022/06/2016_knyzhka-zvitiv-richnych-zachalnykh-zboriv-sku-2016.pdf.

¹⁹ Світовий Конгрес Українців. Збірник звітів. 25–26 серпня 2017 р. Київ–Торонто: СКУ, 2017. С. 39–44.

2018 р. – серпень 2019 р. цьому питанню присвячено окремий розділ. СКУ надав патронат проекту «Марія» канадської художниці українського походження Лесі Марущак, що був складовою великої мультимедійної артінсталяції на тему Голодомору. На Міжнародному книжковому фестивалі, що відбувся 22–26 травня 2019 р. в Києві, цей проєкт здобув найвищу нагороду. Того ж місяця СКУ закликав свою мережу в Німеччині долучитися до підписання петиції до Бундестагу із закликом визнати Голодомор геноцидом українського народу. Було зібрано понад 50 тис. голосів, створено спеціальну робочу групу з представників діаспори й України та організовано круглий стіл на тему Голодомору в контексті річних загальних зборів СКУ в Берліні. Конгрес активно співпрацював із державними та громадськими структурами України в справі підтримки будівництва другої черги Національного музею «Меморіал жертв Голодомору». С. Романів, О. Кошарна та Б. Онищук увійшли до Наглядової ради музею, а директор Представництва СКУ в Україні С. Касянчук – до Правління Міжнародного благодійного фонду розвитку цього Меморіалу²⁰.

Звіт річних зборів СКУ за 2019–2020 рр. містив розлогий матеріал Міжнародного координаційного комітету в справі Голодомору. По-перше, йшлося про підтримку в будівництві другої черги «Національного музею Голодомору-геноциду». Уряд України ніс відповідальність за зведення будівлі, а Міжнародний благодійний фонд розвитку Меморіалу жертв Голодомору, куди входили й члени СКУ, – за інтер'єр музею, зокрема з основною експозицією, та діяльність Фонду донорів. Експозицію готували відомі компанії з музейного дизайну *Haley Sharpe Design* та *Nizio Design International*. По-друге, разом із посольствами й українськими громадами в Німеччині та Новій Зеландії СКУ працював над виробленням стратегії, спрямованої на підвищення рівня обізнаності про Голодомор серед виборних посадових осіб, науковців та громадянського суспільства цих країн. Остаточною метою стратегії було визнання парламентами цих країн Голодомору як акту геноциду українського народу. По-третє, СКУ засудив акт вандалізму – спробу сплюндрувати скульптури «Гірка пам'ять дитинства» на Меморіалі жертв Голодомору в Києві у серпні 2020 р. Із метою недопущення подібних ганебних актів СКУ звернувся до Уряду України, а С. Романів опублікував на сторінках газети *KyivPost* відповідний матеріал. По-четверте, у серпні 2019 р. в Національному музеї Голодомору-геноциду в Києві під патронатом СКУ була відкрита виставка «Голоси з-за океану» (тривала до листопада 2020 р.), яку виготовив Союз українських організацій в Австралії, що висвітлювала історії свідків Голодомору, які проживали на континенті. По-п'яте, СКУ продовжував інформаційну підтримку проєкту «Марія», який здобув нагороди в Україні та Франції. По-шосте, організаційно, фінансово та інформаційно СКУ підтримував такі проєкти, як-от: «Нашадки жертв Голодомору» (створення реєстру), фільм про Голодомор під назвою «Mr. Jones», кампанія щодо внесення терміна *Голодомор (HOLODOMOR)* до всіх словників англійської мови²¹.

У 2020–2021 рр., коли публічні акції через пандемію COVID-19 були вкрай обмежені, СКУ взагалі та Міжнародний координаційний комітет у справі Голодомору зокрема були сконцентровані на віртуальних заходах – із нагоди Міжнародного дня пам'яті жертв Голодомору та міжнародній Мережі нащадків Голодомору. Партнерами Мережі виступили Національний музей Голодомору-геноциду, Український інститут національної пам'яті, Науково-освітній центр вивчення Голодомору при Канадському інституті українських студій Альбертського університету, Українсько-канадський дослідно-документаційний центр. 19 травня 2021 р. був започаткований вебсайт глобальної Мережі нащадків Голодомору (www.hdn.ukrainianworldcongress.org) та розпочалася реєстрація нащадків. У 2021 р. СКУ виступив співорганізатором міжнародного форуму «Масові штучні голоди: пам'ятаємо, вшановуємо» (вересень), партнером України в реалізації важливих культурних проєктів міжнародного значення – меморіалів Голодомору, Небесної Сотні та Бабиного Яру. Завдяки Меморандуму про співпрацю, що був підписаний між СКУ та Кабінетом Міністрів України в грудні 2020 р., СКУ долучився до процесів збереження національної пам'яті на найвищому рівні²².

Отже, упродовж «гібридної» фази російсько-української війни, коли Світовий конгрес українців та Україна зосередилися на співпраці у вирішенні нагальних потреб, щоб протистояти російській агресії, СКУ не припиняв приділяти увагу одній з основних своїх заasad – інформуванню міжнародного співтовариства про Голодомор 1932–1933 рр. в Україні та визнанню його актом геноциду українського народу, активно співпрацюючи в цій

²⁰ Світовий Конгрес українців. Збірник звітів. 6–8 вересня 2019 р. Берлін–Торонто: СКУ, 2019. С. 37. URL: <https://www.ukrainianworldcongress.org/wp-content/uploads/2022/06/knyzhka-zvitiv-rzz-2019.pdf>.

²¹ Світовий Конгрес українців. Збірник звітів. 17–18 жовтня 2020 р. Берлін–Торонто: СКУ, 2022. С. 29–32. URL: https://www.ukrainianworldcongress.org/wp-content/uploads/2022/06/zbirnik-zvitiv_2020-24.11.2020.pdf.

²² Річний звіт Світового Конгресу українців 2021. Торонто–Київ–Брюссель–Нью-Йорк: СКУ, 2022. С. 12–13. URL: <https://www.ukrainianworldcongress.org/wp-content/uploads/2022/06/uwc-2021-annual-report-ua-23-pages-rev16-1.pdf>.

справі з державними й громадськими інституціями України, міжнародними організаціями, урядами й парламентами різних країн. Конгрес здійснив низку заходів, що були спрямовані на дослідження Голодомору та вшанування пам'яті його жертв, використав різні канали комунікації, зокрема вебсайти, соціальні мережі, пресу для поширення інформації про Голодомор. СКУ сприяв введенню до навчальних програм закладів освіти в країнах перебування української діаспори тем про Голодомор. Конгрес виявив активність у справі збереження історичної пам'яті про національну трагедію, підтримуючи створення меморіалів, виставок, фільмів, присвячених Голодомору. Перспективними є дослідження про діяльність СКУ в справі надання медично-харитативної допомоги українським військовим – учасникам Антитерористичної операції на сході України в період «гібридної» фази російсько-української війни (2014–2022 рр.).

References

Homotiuk, O., Nedoshytko, I. (2021). Diialnist ukrainiskoi diaspori SSHA u vysvitlenni Holodomoru [Activities of the Ukrainian diaspora in the USA in lightning up the Holodomor]. *Humanitarni studii: istoriia ta pedahohika – Humanities studies: history and pedagogy*, 2, P. 19–29.

Kovalchuk, O., Marusyk, T. (2010). Holodomor 1932–1933 rr. v USRR i ukrainska diaspora Pivnichnoi Ameriky [The Holodomor of 1932–1933 in the Ukrainian SSR and the Ukrainian diaspora in North America]. Chernivtsi, Ukraina.

Neduzhko, Yu. (2008). Diialnist zakordonnykh ukrainsiv shchodo doslidzhennia Holodomoru 1932–1933 rr. v Ukraini ta vshanuvannia pamiaty zhertv trahedii (seredyna 80 – pochatok 90-kh rr. XX st.) [Activities of Ukrainians abroad to study the Holodomor of 1932–1933 in Ukraine and commemorate victims of the tragedy (mid-80s – the early 90s of the 20th c.)]. *Mandrivets – The Traveller*, 5, P. 13–19.

Neduzhko, Yu. (2016). Ukrainska diaspora ta uvichnennia pamiaty zhertv Holodomoru 1932–1933 rr. v Ukraini [The Ukrainian diaspora and the perpetuation of the memory of victims of the Holodomor of 1932–1933 in Ukraine]. Seul, South Korea.

Piskun, V. (2003). Ukrainska politychna emihratsiia i holodomory [Ukrainian political emigration and famines]. Kyiv, Ukraine.

Vlasenko, V. (2007). Problema Holodomoru 1932–1933 rr. v Ukraini na storinkakh paryzkooho «Tryzubu» [The problem of the Holodomor of 1932–1933 in Ukraine on pages of the Parisian “Trident”]. *Sumska starovyna – Antiquities of Sumy*, 21–22, P. 176–194.

Захарченко Олексій Анатолійович – аспірант першого року навчання Сумського державного педагогічного університету ім. А. Макаренка (вул. Роменська, 87, м. Суми, 40002, Україна).

Zakharchenko Oleksii – a first-year postgraduate student of A. Makarenko Sumy state pedagogical university (87 Romenska str., Sumy, 40002, Ukraine).

Email: oleksiy.zakharchenko@gmail.com

Дата подання: 8 липня 2025 р.

Дата затвердження до друку: 8 січня 2026 р.

Цитування за ДСТУ 8302:2015

Захарченко, О. Світовий конгрес українців: дослідження та вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 рр. в Україні в період «гібридної» фази російсько-української війни (2014–2022). *Сіверянський літопис*. 2026. № 1. С. 31–36. DOI: 10.58407/litopis.260104.

Цитування за стандартом APA

Zakharchenko, O. (2026) Svitovyi kongres ukrainsiv: doslidzhennia ta vshanuvannia pamiaty zhertv Holodomoru 1932–1933 rr. v Ukraini v period «hibrydnoi» fazv rosiisko-ukrainskoi viiny (2014–2022) [Ukrainian world congress: research and remembrance of victims of the Holodomor of 1932–1933 in Ukraine during the “hybrid” phase of the Russian-Ukrainian war (2014–2022)]. *Siverianskyi litopys – Siverian chronicle*, 1, P. 31–36. DOI: 10.58407/litopis.260104.

